

ASSUMPTA
MONTELLÀ

VIA
MORTA

AMS
TER
DAM

Assumpta Montellà

VIA MORTA

AMS
TER
DAM

Van saltar des de l'andana i van arrencar a córrer fugint per aquell laberint de vies en desús fins a un túnel. Intentaven escapar-se, però aquell túnel era un cul-de-sac.

Ell ho sabia, i va somriure. Ja els tenia.

Quan van sentir espeternegar un tret, que allà dins va ressonar amb un eco terrible, van entendre que ell era molt a prop. Sense alè, es van repenjar a la paret del final del túnel. No hi havia sortida.

PRIMERA PART

A les 08.00 hores del 8 de març del 2022:

Els cadàvers han arribat a la sala d'autòpsies de l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Girona.

A la safata hi ha l'únic objecte trobat a prop dels cossos: una càmera fotogràfica Nikon, model D5600, sense la targeta de memòria.

1

ALGÚ, NO RECORDO QUI, em va dir una vegada que a les persones els agraden tres coses per damunt de tot: practicar sexe, menjar bé i que els expliquin històries. Jo sé fer bé la tercera cosa. I no hi ha res més poderós que una bona història.

La meua podria començar quan el destí em va portar a fer un salt al buit que ni vaig veure venir.

I el pitjor de tot: no hi havia xarxa.

Molts dels fets ocorreguts els he viscut i patit en pròpia pell. D'altres, els he vist passar, només n'he estat testimoni, i he pres nota mentalment de tot el que passava al meu entorn. Però sovint he entrat al bell mig de la història perquè les persones que m'envoltaven em feien partícip de les seves vivències.

I, finalment, hi ha episodis que, com angles morts, han estat invisibles als meus ulls. Malgrat tot, no hi he volgut renunciar, i m'he atrevit a col·locar a cegues les peces que em faltaven del trencaclosques per fer visible el quadre final.

Sí. Ben mirat, crec que podria començar la meua història en un matí a l'estació de Portbou, quan creia que havia arribat a la meua destinació.

—Tren procedent de Cerbère. Via 2.

Baixar del vagó i posar el peu a l'andana de l'estació internacional de Portbou va ser com entrar al túnel del temps. És la sensació que produeixen les estacions de tren antigues, amb aquelles marquesines de ferro i vidre que matisen la llum de l'exterior, com si fos l'efecte flou d'una vella fotografia,

desenfocant els contorns d'una realitat que barregen el present amb el passat.

Vaig mirar el gran rellotge encastat a la façana, esperant confirmar que hi havia un temps propi per a aquell espai, o sigui, un temps aturat.

Com diria Einstein, l'espai i el temps ja no són absoluts, sinó que depenen de l'observador. Però el rellotge era l'únic element d'aquella estació que seguia inexorablement el pas de les hores. Era un quart de deu del matí i per megafonia s'anunciava l'arribada d'un altre tren.

—Tren procedent de Barcelona. Via 1. Final de trajecte.

En van baixar poques persones, que es van barrejar amb les que canviaven d'andana per agafar l'altre tren. La megafonia tornà a sonar.

—Tren amb destinació a Cerbère. Via 2.

Allà a l'andana, immòbil, observava tot el que hi havia al meu voltant, i notava que aquella estació tenia un regust cosmopolita, mundà, malgrat que només havia arribat a un poble petit. Portbou.

Al cap de pocs minuts, el vestíbul de l'estació estava pràcticament buit. M'havia quedat enmig del no-res, sense ningú més al meu voltant. Al final de l'andana només hi havia el personal ferroviari, que arrossegava carros de paquets i caixes. L'aire feia una flaire estranya, una barreja del sutge de les vies i de les olors sòrdides dels llocs de pas.

No sabia ben bé què hi feia, en aquella estació. No m'esperava ningú, ni sabia si anar cap amunt o cap avall de l'andana, ni si baixar cap al poble... Era una sensació estranya.

Encara no m'havia fet a la idea que havia marxat de casa, que ja no estava amb la Marion.

El seu ultimàtum havia arribat sense esperar-m'ho. No era conscient que la nostra relació estava en un punt mort. O, més ben dit, que la nostra relació estava més morta que viva. Això va dir ella. No hi havia cap motiu per posar fi a la nostra història, o, si més no, no me'n va donar cap de concret. Senzillament, em va demanar que marxés de casa.

—Necessito una mica de distància, física i temporal —van ser les poques explicacions que vaig poder aconseguir.

La seva decisió unilateral de separar-nos per un temps m'havia fet sortir de la meua zona de confort, on la meua quotidianitat era una suma de petits rituals. La repetició del que feia sempre, les meves classes al Lycée, els meus alumnes, les reunions de claustre.

La Marion m'havia empès fora del meu món ordenat, i m'havia obligat a canviar d'aires, pautes i horaris. Em sentia vulnerable, perquè ja no tenia aquell model de vida en què tot estava sota control, tot estava programat a la meua agenda, tot...

—*Su documentación, por favor.*

Vaig girar-me. Tenia al davant un policia espanyol. No l'havia vist ni sentit arribar. No entenia per què em demanava que m'identifiqués, ja que, tot i venir de França, no hi havia duana des dels acords de l'espai Schengen. Però no tenia ganes de discutir, així que, sense dir res, vaig treure de la cartera la targeta d'identitat i l'hi vaig atansar.

—Carol... Cabot? —va preguntar el policia després de llegir el meu nom amb els ulls mig clucs.

Vaig assentir amb el cap.

El dia havia començat torçat i continuava torçat.

Ben torçat.

2

HAVIA TANCAT ELS ULLS amb l'esperança que el policia s'hauria esfumat, però la seva veu em va fer tornar a la realitat.

—¿Negocios? ¿Vacaciones?

Què li havia de dir? Que tenia una crisi sentimental? Que la meua parella m'havia plantat i ens preniem un temps per pensar?

—Vacances —vaig dir finalment.

—¿Fuera de temporada?

Era clar que havia donat la resposta incorrecta.

—Soc sospitosa d'alguna cosa?

—*No, señora, no se alarme. Es parte de la rutina... Ya sabe, hay muchos «sin papeles» y tenemos que aplicar el protocolo de manera aleatoria de cuando en cuando, ya me entiende* —em va explicar.

I fent una lleu inclinació amb el cap, em tornà la targeta d'identificació i se'n va anar.

Vaig veure que entrava en unes oficines ubicades a la mateixa andana de l'estació. Era la comissaria de policia, que hauria passat desapercebuda si no fos per una bandera espanyola penjada d'una asta a tocar de la porta.

Al costat de la comissaria hi havia la cafeteria, i, de manera automàtica, m'hi vaig adreçar. Des de fora, a través de la porta de vidre, es podia veure l'interior. Estava pràcticament buida. Sense pensar-ho més, vaig empènyer la porta.

Em feia falta un cafè carregat. Seria el meu tercer cafè del matí, però necessitava estímuls per a un dia en què tot feia pujada.

Em vaig asseure al tamboret de la barra. El cambrer, d'esquena a mi, semblava que no tenia pressa, com si no hagués entrat ningú al local; ni es va girar. Posava els gots i les tasses en filera al costat de la cafetera.

Jo tampoc tenia pressa, però el soroll estrident de la màquina escurabutxaques del bar destorbava el fil dels meus pensaments.

Asseguts en una taula, un grup de guàrdies civils la feien petar.

—*Aquel chaval era un bulata. Lo suyo eran los tejados. Robar al primero que pasaba y encaramarse al primer terrat y ya lo habías perdido. Pero la diñó por culpa de las mujeres. Le gustaba massa meter el carquinyoli y se le fue la olla...*

—*¡Nen...! ¡Ponme un carajillo!* —va manar un dels guàrdies civils aixecant la veu i de cara a la barra.

—*¡Le dieron una curripanda! Era medio gitano, vete tú a saber...*

Escoltava sense parar atenció, massa capficada com estava en les meves cavil·lacions. Havia deixat les classes de professora d'Història del Lycée aprofitant el final de trimestre. Trobar algú que em substituís havia estat fàcil, i demanar una excedència per fer un hipotètic treball de recerca, també.

Entre els col·legues del Lycée havia improvisat que volia fer un treball de camp resseguint els darrers dies de Walter Benjamin. Així justificava la meva marxa de Perpinyà sense que ningú fes preguntes. No tenia ganes de ventilar els meus problemes sentimentals.

Era una excusa com una altra. De fet, no ho tenia gens clar, això de començar una recerca històrica sobre Benjamin, tot i que de moment ja era a Portbou, on estava enterrat el filòsof alemany. Sobre el paper, era al lloc correcte.

Fes-te fotre!, vaig pensar.

El cambrer s'havia girat per servir els guàrdies civils i vaig buscar-li la mirada per demanar la meva consumició.

—Un *noisette*.

—Un tallat —em va reblar en català, per deixar-me clar que ja era a l'altra banda de la ratlla.

Fes-te fotre!, vaig tornar a pensar, mentre contraïa lleument les comissures dels llavis per simular alguna cosa semblant a un somriure.

Deixà el tallat damunt del taulell amb gest desmenjat. Vaig parar atenció en les seves mans, llargues, primes i amb pèls fins a les falanges. No sé per què, però sempre m'han fet repulsió els homes que tenen les mans excessivament peludes.

Fent el primer glop de la tassa, em vaig intentar ressituar, malgrat el soroll de la màquina escurabutxaques i les converses animades dels guàrdies civils.

Si aquell matí hagués estat un matí normal, ja hauria fet la primera classe d'Història d'entreguerres, em disposaria a entrar a l'ordinador les qualificacions dels exàmens del final de temari i, a la tarda, tocaria claustre de professors.

No vaig poder evitar notar un petitíssim plaer. Si buscava la part positiva de la meva nova situació, no enyorava els alumnes, ni el brogit dels passadissos entre hores, ni el claustre de professors.

Ben mirat, no tenia res a fer, no m'esperava ningú, no feia tard a cap classe ni tenia exàmens pendents de corregir. Era com posar el comptador a zero.

Però també sabia que vindria el moment de la solitud quan arribés la nit, quan fos l'hora de tornar a casa. I aleshores m'hauria de convèncer que allò era temporal, que la Marion s'ho repensaria i tornariem a viure juntes. Intuïa que no seria fàcil.

El meu estat d'ànim era un remolí de contradiccions. Havia de centrar-me, calmar-me i pensar si seria capaç de tenir el cap clar per dur a terme el treball de camp. O si realment el volia fer, el treball.

Si ho pensava detingudament, treballar sobre la figura de Walter Benjamin en aquell moment era l'única taula de salvació que tenia per agafar-me enmig del meu naufragi personal.

Perquè, si no, què coi hi feia, a Portbou? Quina alternativa tenia? Vaig tancar els ulls per intentar concentrar-me.

—*¡Nen, otro carajillo y un cigaló para el compañero!* —cridà amb cantarella el sergent de la Guàrdia Civil.

3

EL MÒBIL VA VIBRAR damunt la barra de la cafeteria. Era un número sense identificar. Podia ser la Marion que trucava des de la feina. Potser també em trobava a faltar, o potser s'ho havia repensat.

Ràpidament vaig contestar, i des de l'altra banda em sortí una veu d'home que d'entrada no vaig reconèixer.

—M'has d'ajudar a sortir del forat. He tocat fons.

—Qui ets?

—Soc en Dani, que m'han fotut fora del departament, collons! Al final s'han sortit amb la seva! Merda de polítics! Hòstia puta!

Un silenci curt. No era la Marion.

—Què vols, Dani? No és el millor moment ara mateix.

—T'he de veure per explicar-t'ho... És molt salvatge el que han fet, amb total impunitat. Quan toquen una mica de poder queden engegats i de seguida comencen les purgues per col·locar els seus. T'ho he d'explicar perquè ara mateix no sé què fer, si denunciar-los o si agafar els diners de l'acomiadament que m'han ofert, a prendre pel cul i marxar. Estic fart d'aguantar-los.

No vaig dir res, esperant que acabés.

—Carol? M'estàs escoltant?

—Sí. T'han fotut fora de la feina. Què més. Però explica'm la versió curta, que avui tinc el cap espès.

—Carol, t'he explicat la versió curta. Ara t'explico la versió telegràfica. M'han fotut fora del departament. Stop. Perquè hi han col·locat un dels seus amiguets del partit. Stop. Pujo a Perpinyà. Stop.

Vaig esbufegar buidant l'aire de les galtes.

—Entesos, calma't, vine i en parlem. Però no arribis fins a Perpinyà, baixa a Portbou. A mi també m'han fotut fora, però de casa. La Marion.

—Què dius? Hòstia tu! Quina merda! Què ha passat?

—No hi ha gaire res per explicar, senzillament vol posar distància temporal i física, de moment. Diu que aquestes coses passen. Mentrestant, aprofitaré per fer un treball de camp sobre en Benjamin, aquí a Portbou.

—Has deixat les classes del Lycée?

—Sí.

—I això de la recerca és de debò? O ja ho tenies planificat?

—Diguem que passava un tren i hi he pujat.

Vaig sentir com en Dani deixava anar un sospir sonor. Segur que estava pensant en alguna de les seves atzagaïades.

—Carol.

—Digues.

—Crec que emborratxar-nos plegats, ara mateix, és la millor opció que tenim a curt termini.

—Vols dir aquelles rondes de birres en què només et beus tu i que jo pago?

—Sí, l'has clavat!

—Dani, no estic per festes, ara mateix.

—No pateixis, vinc a Portbou i parlem de tot. Què és aquest soroll?

—Una màquina escurabutxaques. Soc a la cafeteria de l'estació. De fet, acabo d'arribar.

—Doncs ja pots començar a buscar un lloc per dormir, barat i que no tingui humitat, que la meva asma necessita ventilació.

—Per la ventilació no pateixis. Aviat aprendràs que per venir a Portbou has de portar pedres a les butxaques.

—Pedres a les butxaques?

—Sí, per la tramuntana.

—La tramuntana? Bufa sovint?

—De tres dies, dos.

—Collons tu, amb el vent!

I fent una veu melosa, imitant l'accent argentí, va recitar:
—*Me gusta el viento. No sé por qué, pero cuando camino contra el viento parece que me borra cosas. Quiero decir: cosas que quiero borrar.*

—Mmm...

—Mmm què? Era un dels teus poemes preferits de Benedetti.

—Dani, ara mateix no estic per gaire poesia.

—Va, que tot s'arreglarà. Arreplego quatre coses i agafo el tren. T'avisaré quan surti de Barcelona. I Carol...

—Digues.

—Em sap greu el que ha passat amb la Marion. Ja saps que soc maldestre amb això de donar el condol.

—Dani, no s'ha mort ningú.

—Ja... Només vull dir que es tanca una porta i se n'obre una altra, que això de la Marion s'arreglarà, segur. I, si no, justament l'altre dia vaig conèixer una historiadora de la Grècia antiga que tota ella és pura poesia, em recorda molt a tu i que...

—Dani.

—Segur que t'agradaria, perquè va fer una ponència sobre la poesia de Safo de Lesbos i l'homosexualitat femenina de fa 2.600 anys...

—Dani.

—Crec sincerament que t'agradaria, i si vols puc trucar-li...

—Dani!

—Ja callo.

Vaig sospirar mentre penjava. Potser m'havia precipitat quedant amb ell, l'hauria d'haver frenat, però no vaig saber reaccionar a temps.

Compartir moments baixos amb algú més no entrava en els meus plans inicials. No volia fer pena, ni deixar que en Dani burxés gaire en la meva vida amorosa. Per altra banda, tenir-lo al costat segur que frenaria la temptació de tornar a Perpinyà amb la Marion abans d'hora i esguerrar-ho tot.

Vaig aixecar la mirada cap a la gran marquesina de vidre de l'estació, que tamisava la llum de tal manera que els seus contorns perdien definició. O potser era jo, que mirava cap al meu passat, on tot era una boirina, repassant-me les cicatrius que et deixa la vida.

Havia llegit, no sé a on, que després d'un gran amor venen els amors petits, aquells en què ja has après a no prendre mal, però que et consolen i fan que la vida encara tingui sentit.

En aquell moment, amb el mòbil a la mà, no sabia discernir si la Marion era el meu gran amor o si ho havia estat en Dani.

Perquè sí, ell havia estat el meu primer gran amor. Tan senzill com això.

Tan senzill, i tan complicat.

Perquè va ser molt abans de saber que no m'agradaven els homes.

4

EN DANI I JO vam estudiar la carrera d'Història plegats, i ens vam fer adults alhora. Després de moltes preguntes existencials, vam descobrir que era lesbiana. I mentre jo participava en totes les manifestacions feministes per desmantellar el patriarcat, en Dani es reafirmava com a mascle seductor i promiscu, sense lligams ni compromisos. Malgrat tot, la nostra relació va anar a més. Ja no érem nòvios, sinó amics de l'ànima. Ni el pas del temps ni les turbulències de les nostres respectives relacions van fer descolorir aquella estimació de sempre.

Ell va aconseguir una plaça fixa al Departament d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona. I jo vaig tornar a casa, a Perpinyà, perquè havia guanyat unes oposicions per a la plaça d'Història Contemporània al Lycée Arístides Mallol.

Tot i la distància que hi havia entre Perpinyà i Barcelona, ens vam continuar comunicant sovint, o no..., segons les circumstàncies de cadascú. Però quan ens retrobàvem, tot continuava allà on ho havíem deixat.

Mai li vaig conèixer xicota estable. Era un baliga-balaga amb les dones. Les feia córrer totes. Tenia un rostre atractiu segons l'estereotip clàssic masculí i el seu encant personal li anava a favor.

Pel que fa a mi, després de diverses relacions amb altres dones, vaig conèixer la Marion. Era cinc anys més jove que jo. Regentava una llibreria i, després d'un cicle de presentació sobre Virginia Woolf, ens vam enamorar.

Recordo la frase que em va dir aquella nit: «Una dona sense homes és un peix sense bicicleta». La vaig trobar brillant!

Quan l'hi vaig explicar a en Dani, va saltar:

—A aquesta nòvia teva li falta un bull. No sé si et convé.

Al cap de tres mesos me'n vaig anar a viure amb ella a l'apartament que tenia damunt la llibreria.

Des del primer dia el nostre amor va ser apassionat, com mai havia experimentat. Ella era insaciable amb el sexe, i tenia un intel·lecte crític i esmolat. Impossible avorrir-se. Però no tot havien estat flors i violes. De tant en tant, s'aclaparava i demanava temps mort. Però després ens tornàvem a trobar i continuàvem com si res.

Fins aleshores.

Fins aleshores, quan semblava que el destí ens tornava a aplegar en aquella estació de Portbou. En Dani havia complert trenta-vuit anys, i jo estava a punt de fer-ne trenta-nou.

Vaig fregar-me els ulls amb força, havia de començar a planificar els propers moviments, ara ja comptant amb en Dani.

De sobte, es va obrir la vidriera que donava a l'andana. El soroll de la porta em va fer girar. Entrà una noia prima, excessivament prima, tota vestida de negre, amb dessuadora i malles, i amb una motxilla que deixà a terra. Duia una cabellera fins a les espatlles amb metxes californianes que li donaven un aire despenjat. Era guapa sense ser-ho, potser perquè la seva seguretat es palpava en els gestos, en la mirada. Una mirada que semblava fotografiar l'espai i tot el que hi havia. Els seus ulls es van aturar uns segons, primer en mi, després en els guàrdies civils, en la barra...

Va asseure's a la taula més allunyada. El seu llenguatge corporal ho deia tot. Es va girar ostensiblement d'esquena a la barra mentre regirava la motxilla, i de dins en va treure una càmera fotogràfica i un ordinador portàtil. Semblava que volia descarregar la targeta de memòria.

Simultàniament, els guàrdies civils es van aixecar sense pressa, arrossegant les cadires. En un rampell, sense pensar-m'ho dues vegades, m'hi vaig apropar. Les paraules em van sortir soles, sense tenir-ho premeditat.

—*Ustedes que conocen el territorio, el camino que bordea la costa, conocido como la ruta de Walter Benjamin, ¿saben si todavía es transitable?*

—*Ya lo creo que está transitable, no le quepa ninguna duda, señora* —va contestar un guàrdia civil—. *Donde hay frontera hay contrabando* —afegí amb ironia i mirada sorneguera.

—*Gracias, que tengan un buen día* —vaig contestar d'esma, mentre tornava al tamboret de la barra.

M'havia quedat una mica sorpresa de mi mateixa perquè havia fet el primer pas cap a una altra direcció. El tema de Walter Benjamin era allà, dins el meu cervell, malgrat la Marion. Potser era això el que em calia, tenir el cap ocupat.

Em vaig acostar les mans a la cara, em vaig fregar el front i vaig prémer els dits damunt les parpelles.

—Vinga, Carol, espavila't!

Parlava per a mi, dient-me una consigna que m'havia d'aplicar.

D'un glop vaig acabar-me el tallat. Estava fred, però necessitava aquella dosi de cafeïna.

Mentre deixava les monedes a la barra i recollia la bossa, el cambrer se m'apropà i em va xiuxiuejar:

—El contraban a Portbou ve per mar.

—No m'interessa el contraban —li vaig respondre.

Gairebé de manera automàtica, vaig enretirar el tamboret i vaig deixar el canvi de propina, sense donar-li temps per continuar la conversa.

El seu comentari m'havia agafat de sorpresa. No m'havia fixat més en ell, però vaig entendre que no s'havia perdut res de la meva conversa amb els guàrdies civils. Com a bon cambrer de bar de frontera, havia de registrar mentalment l'arribada d'un desconegut. Qui era, on anava, d'on venia, què volia, què buscava. Per a ell, només era una dona sense identificar que havia arribat de França amb el tren de Cerbère. Parlar de contraban era una manera ràpida de fer-me garrlar. Però no volia entrar en el seu joc. No m'agradava el seu posat, ni el seu to de veu, ni les seves mans massa peludes, ni... res.

De cua d'ull vaig veure com la noia de les metxes californianes em seguia amb la mirada fins que vaig arribar a la porta. Ella també estava a l'aguait de tot el que passava.

Abans de sortir de la cafeteria vaig donar un cop d'ull al mòbil. Cap missatge.

Merda.